
Dokument zasedanja

A9-0404/2023

6.12.2023

POROČILO

o priporočilu Evropskega parlamenta Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o vlogi preventivne diplomacije pri reševanju zamrznjenih konfliktov po svetu – zamujena priložnost ali sprememba za prihodnost? (2023/2050(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalka: Željana Zovko

VSEBINA

	Stran
OSNUTEK PRIPOROČILA EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	20
PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALKA PREJELA PRISPEVEK	22
INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU.....	23
POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V PRISTOJNEM ODBORU.....	24

OSNUTEK PRIPOROČILA EVROPSKEGA PARLAMENTA

**Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o vlogi preventivne diplomacije pri reševanju zamrznjenih konfliktov po svetu – zamujena priložnost ali sprememba za prihodnost?
(2023/2050(INI))**

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 20. junija 2011 o preprečevanju konfliktov in z dne 22. januarja 2018 o celostnem pristopu k zunanjim konfliktom in krizam,
- ob upoštevanju globalne strategije za zunanjo in varnostno politiko Evropske unije z dne 28. junija 2016,
- ob upoštevanju sklepov in koncepta Sveta o mirovnem posredovanju EU z dne 7. decembra 2020,
- ob upoštevanju akcijskega načrta z naslovom Strateški kompas za varnost in obrambo – za Evropsko unijo, ki varuje svoje državljane in državljanke, vrednote in interese ter prispeva k mednarodnemu miru in varnosti, ki ga je Svet odobril 21. marca 2022 in potrdil Evropski svet 25. marca 2022,
- ob upoštevanju skupnega delovnega dokumenta služb Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 1. septembra 2023 z naslovom Posodobljeni instrumenti za analizo konfliktov in zgodnje opozarjanje na konflikte v EU – cilji, postopki in smernice (SWD(2023)0295),
- ob upoštevanju svojega priporočila z dne 10. februarja 1999 o ustanovitvi evropskih civilnih mirovnih enot¹,
- ob upoštevanju nove agende OZN za mir z dne 20. julija 2023,
- ob upoštevanju resolucije varnostnega sveta OZN št. 1325 o ženskah, miru in varnosti z dne 31. oktobra 2000,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. oktobra 2020 o enakosti spolov v zunanji in varnostni politiki EU²,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. marca 2019 o krepitvi zmogljivosti EU za preprečevanje konfliktov in mediacijo³,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. aprila 2023 o izvajanju civilne SVOP in

---

¹ UL C 150, 28.5.1999, str. 164.

² UL C 404, 6.10.2021, str. 202.

³ UL C 23, 21.1.2021, str. 16.

- drugih oblik pomoči EU na področju civilne varnosti⁴,
- ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o podnebni diplomaciji EU z dne 6. oktobra 2023,
  - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. junija 2018 o zasedenih ozemljih v Gruziji deset let po ruski invaziji⁵,
  - ob upoštevanju člena 118 Poslovnika,
  - ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A9-0404/2023),
- A. ker so ohranjanje miru, preprečevanje konfliktov in krepitev mednarodne varnosti med ključnimi cilji zunanjega delovanja EU, kot je določeno v členu 21(2) Pogodbe o Evropski uniji;
- B. ker se spreminja geopolitični kontekst, povezan z nastajajočimi silami, ki so v konfrontaciji s tradicionalno prevladujočimi akterji, pri čemer so prisotni napadi na večstranski sistem, demokracijo in na pravih temelječ red, znova se vrača nasilje v prej dolgotrajnih konfliktih, nastajajo nove tehnologije, obstajajo kibernetске grožnje, zlonamerno vmešavanje tretjih oseb, podnebna kriza in kriza biotske raznovrstnosti, doslej največja svetovna raven ekonomske neenakosti, spreminjajo se pravice, zlasti za ženske, prisotni so stalno in sistematično izključevanje ter diskriminacija celotnih družbenih skupin, globalno nazadovanje na področju človekovih pravic in demokracije, težave s prehransko varnostjo in migracije – vse to so dejavniki, ki prispevajo k širjenju konfliktov in nestabilnosti po svetu, zlasti ob upoštevanju ruske nezakonite vojne agresije na Ukrajino in naraščajočih napetosti na Bližnjem vzhodu;
- C. ker je v okviru OZN „preventivna diplomacija“ opredeljena kot diplomatsko ukrepanje, s katerim se prepreči, da bi spori prerasli v konflikte, in omeji širjenje konfliktov, ko do njih pride;
- D. ker preventivna diplomacija v EU zajema politično in finančno podporo večstranskemu sistemu, trgovini, razvoju, humanitarni pomoči in človekovim pravicam ter se osredotoča na iskanje priložnosti za odpravo vzrokov konfliktov in ustvarjanje prostora za dialog, pogosto v partnerstvu z mednarodnimi in regionalnimi organizacijami ter zainteresiranimi stranmi;
- E. ker se zaradi zamrznjenih konfliktov podpihujejo nacionalistične pripovedi ter čustva in se jih utrjuje kot pravilne, medtem ko skrajna desnica krepi svojo moč;
- F. ker sile v vzponu postavljajo izziv tradicionalnim akterjem in skupaj z novimi tehnologijami in nadaljnjo globalizacijo vodijo v vse večjo mednarodno konkurenco, kar poleg podnebnih sprememb, prehranske varnosti in migracij povzroča vse večje napetosti in konflikte po svetu, to pa predstavlja izziv tudi za EU;
- G. ker je večstranski red, ki temelji na pravih, trenutno ogrožen in izzvan v nestabilnih

---

⁴ Sprejeta besedila, P9_TA(2023)0106.

⁵ UL C 28, 27.1.2020, str. 97.

geopolitičnih razmerah, zato je nujno, da se EU na mednarodne konflikte odziva v skladu s svojimi deklariranimi vrednotami človekovih pravic, enakosti, svobode, demokracije, pravne države in človekovega dostojanstva, da ne bi dodatno oslabilila podpore multilateralizmu; ker se ponovno pojavljajo nekatera nekdanja zavezništva, ki temeljijo na skupnem interesu, da bi ta sistem porušili, med njimi so Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska in Južna Afrika; ker so enostranski ukrepi Rusije pomembno vplivali na oblikovanje zavezništev in določanje njenih vplivnih območij;

- H. ker je treba nujno, v dobro in za napredek demokracije, človekovih pravic in pravne države, podpirati in braniti multilateralizem ter mednarodni red, ki temelji na pravilih;
- I. ker so samodržni akterji tisti, ki ogrožajo univerzalnost človekovih pravic in spodkopavajo demokratične standarde po vsem svetu; ker je svet zdravih demokracij, razumljen kot svet močnih demokratičnih sistemov, varnejši svet, saj obstajajo pomembni mehanizmi preverjanja in uravnoteženja, pri katerih ne pride do nepredvidljivosti samodržcev;
- J. ker glavne konflikte povzročajo državni in nedejavni akterji, ki uporabljajo hibridne strategije, kibernetске napade, dezinformacijske kampanje, se neposredno vmešavajo v volitve ter politične procese, izvajajo gospodarsko prisilo ter nezakonite migracijske tokove uporabljajo kot sredstvo;
- K. ker mora EU pospešiti uporabo svojih preventivnih orodij in priznati ključno vlogo, ki jo izvaja pri ohranjanju miru, stabilnosti in varnosti v EU in zunaj njenih meja;
- L. ker je EU največja donatorica mednarodne pomoči na svetu, saj daruje državam, ki se borijo proti revščini in si prizadevajo za globalni razvoj; ker na področju javne diplomacije ni dosegla enakega učinka, zato bi morala izboljšati svoje ambicije in prepoznavnost na področju preventivne diplomacije po svetu, predvsem s sporočanjem svojih dosežkov in uspehov v dosedanjih diplomatskih dejavnostih ter izidov svoje finančne podpore; ker EU temeljito vrednoti instrumente za financiranje mednarodnega sodelovanja;
- M. ker si EU s svojim pristopom k preventivni diplomaciji prizadeva za ohranjanje miru, preprečevanje konfliktov in krepitev mednarodne varnosti, kar vključuje večdimenzionalne ukrepe na več ravneh in z več akterji, hkrati pa posega v različne vidike in faze konfliktov ter odpira prostor za dialog;
- N. ker se pogosto izkaže, da zgolj zanašanje na politične, diplomatske ali vojaške strategije ni primerno za preprečevanje konfliktov, zato je potreben celovit, ambiciozen, vključujoč in z vidika spola upoštevan pristop k preprečevanju konfliktov in vzpostavljanju miru, ki vključuje humanitarno pomoč, razvojno sodelovanje, trgovinsko, zunanjo in varnostno politiko, obnovo in vzdrževanje notranjega pravnega reda, vzpostavitev ali ponovno vzpostavitev upravnih struktur, medetnični in medverski dialog ter druge pristope k reševanju konfliktov, tudi z bojem proti nezakovanju; ker morajo biti aktivnosti EU o preventivni diplomaciji v prvi vrsti vodene z neomajno zavezanostjo sodelovanju za demokracijo in razvoj ter z ukrepi za ustvarjanje zaupanja med različnimi stranmi;
- O. ker so mednarodna razvojna prizadevanja EU in podpora demokraciji ključni

instrumenti zunanje politike EU; ker imajo misije za opazovanje volitev pomembno vlogo pri krepitvi sodelovanja EU s partnerskimi državami, tudi pri tem, da so v podporo državam pri izpolnjevanju njihovih mednarodnih obveznosti na področju človekovih pravic;

- P. ker EU in njene države članice v skladu z novim evropskim konsenzom o razvoju prepoznavajo povezanost med trajnostnim razvojem, humanitarnimi akcijami ter mirom in varnostjo pri uresničevanju ciljev agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030 in ciljev trajnostnega razvoja, zlasti cilja trajnostnega razvoja 16 o spodbujanju miroljubnih in vključujočih družb;
- Q. ker je Svet imenoval devet posebnih predstavnikov EU za različne nestabilne regije in regije, ki so izpostavljene konfliktom, pri čemer nekateri od njih delujejo kot posredniki in mirovni posredniki, da bi preprečili zaostrovanje sporov in omejili širjenje konfliktov, ko do njih pride, pa vendar njihove pobude in učinki njihovih akcij niso vedno dovolj prepoznavni ali uspešni; ker je pomembno, da imajo posebni predstavniki EU razširjene in prožne pristojnosti, zaradi katerih se lahko prilagajajo razvijajočim se geopolitičnim okoliščinam, da bi promovirali politike in interese EU v določenih regijah in državah ter aktivno prispevali k prizadevanjem za preventivno diplomacijo;
- R. ker EU nima potrebnega zaupanja, sredstev, virov ali orodij, da bi v celoti razvila svoj mediacijski potencial na strateško pomembnih območjih, in ker se lahko zgodi, da ena ali več sprtih strani ne bo menila, da je nepristranska; ker bi to lahko povzročilo porast protievropskih pripovedi v neposrednem sosedstvu EU in v državah, ki niso članice EU;
- S. ker ruska nezakonita, neizzvana in neupravičena vojna agresija na Ukrajino ter na Gruzijo avgusta 2008 in njene posledice po svetu jasno nakazujejo potrebo po močnejšem in ambicioznejšem, verodostojnejšem, strateškem, oprijemljivem in enotnem delovanju EU na svetovni ravni, po drugi strani pa se zdi nujno, da mora EU samostojno določiti svoje strateške cilje ter razviti in uporabiti zmogljivosti, potrebne za njihovo doseg, saj se tako lahko izognemo ponavljanju napak in se na podlagi njih učimo za prihodnje izzive; ker bi morala EU nameniti vsa potrebna finančna sredstva za reševanje hitro naraščajočih geopolitičnih izzivov ter več vlagati v preventivno diplomacijo in druge ukrepe za preprečevanje konfliktov, da bi preprečila njihovo širjenje, saj škodujejo socialnemu in gospodarskemu razvoju prizadetih območij;
- T. ker varnost v vzhodnem sosedstvu, na Zahodnem Balkanu, v sahelskem območju, Zahodni Afriki in Afriškem rogu močno ogrožajo ruska invazija v Ukrajino in njene hibridne škodljive akcije, obstaja pa tudi možnost, da se ta agresija razširi na sosednje države; ker destabilizacija našega neposrednega sosedstva ogroža stabilnost, mir in varnost evropskih zunanjih meja, s tem pa tudi EU in njenih držav članic; ker mora EU povečati učinkovitost svoje varnostne in obrambne politike, zlasti v državah vzhodnega partnerstva;
- U. ker ruska vojna agresija na Ukrajino pomeni alarm za EU, saj predstavlja neposredno grožnjo evropskemu in globalnemu varnostnemu redu ter varnosti EU in njenih držav članic, pa tudi držav kandidatk in potencialnih držav kandidatk; ker so obsežna ruska invazija na Ukrajino in njene neposredne svetovne posledice izzvale val geopolitične redefinicije zunanje politike EU, vključno s ponovnim razmislekom o mehanizmih

odzivanja, celo o instrumentih preventivne diplomacije, ter sprožile javne pozive, naj EU v odzivu na mednarodne konflikte deluje na dosleden način;

- V. ker bi si morala EU dejavno prizadevati za preventivno diplomacijo na območjih zamrznjenih konfliktov, da bi preprečila eskalacijo in spodbudila stabilizacijo;
- W. ker si je EU vedno prizadevala poenostaviti neposredne pogovore in zmanjšati nevarnost eskalacije v različnih regijah sveta, nudila podporo mirovnim procesom, pobudam za mir in regionalnim sistemom zgodnjega opozarjanja v zapletenih geopolitičnih razmerah;
- X. ker je ena od glavnih ovir za vodilno vlogo EU v svetu na področju preventivne diplomacije dejstvo, da se nekatere države članice ne želijo odreči svojim individualnim, političnim ali gospodarskim interesom v zunanjih odnosih, da bi skupaj vzpostavile skupne zmogljivosti in v celoti razvile strateško avtonomijo;
- Y. ker bi morala EU še naprej napredovati v smeri popolnega razvoja lastnih avtonomnih in stalnih instrumentov na področju zunanjega delovanja, skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) ter skupne varnostne in obrambne politike (SVOP);
- Z. ker je civilno krizno upravljanje temeljna naloga SZVP;
- AA. ker je treba ponovno oceniti in okrepiti usklajevanje med Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD), Parlamentom in državami članicami, da bi vzpostavili skupne zmogljivosti in modernizirali aktualne pristope za doseganje konkretnih rezultatov in začetek smiselnih pobud v preventivni diplomaciji, izgradnji in vzpostavljanju miru; ker mora EU nastopati enotno, njeno delovanje na terenu pa mora biti usklajeno z delovanjem držav članic v smislu zgodnjega opozarjanja, preprečevanja konfliktov in kriznega upravljanja; ker je preprečevanje konfliktov skupni cilj vseh držav članic;
- AB. ker je verodostojnost EU najpomembnejši pogoj za pravilno izvajanje akcij s področja preventivne diplomacije, saj se med različnimi akterji, vpletenimi v konflikt, krepi zaupanje v EU; ker je v zvezi s tem treba zagotoviti najvišjo raven usklajevanja in skladnosti zunanjega delovanja EU, zlasti z zagotavljanjem vodilne vloge podpredsednika Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko (PP/VP) kot povezovalca med SZVP in zunanjimi odnosi EU; ker mora Komisija okrepiti usklajevanje z ESZD, vključno s pobudami in akcijami EU na področju preventivne diplomacije, tako da zagotovi popolno spoštovanje členov 3(2) in 9 Sklepa o ESZD⁶;
- AC. ker je globalno financiranje preprečevanja konfliktov in izgradnje miru na rekordno nizki ravni v zadnjih 15 letih⁷;
- AD. ker je v okviru Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI – Globalna Evropa) vzpostavljen tematski program za mir, stabilnost in preprečevanje konfliktov; ker je Komisija objavila večletni okvirni program, ki temu

⁶ Sklep Sveta 2010/427/EU z dne 26. julija 2010 o organizaciji in delovanju Evropske službe za zunanje delovanje, UL L 201, 3.8.2010, str. 30.

⁷ Odbor OECD za razvojno pomoč, „[Peace and Official Development Assistance](#)“ (Mir in uradna razvojna pomoč), oktober 2023.

tematskemu področju za obdobje 2021–2027 namenja 870 970 044 EUR, od tega bo za preprečevanje konfliktov namenjenih le 13–18 % sredstev;

- AE. ker so civilne in vojaške operacije EU pristojne za preprečevanje konfliktov, ohranjanje miru in krizno upravljanje; ker bi bilo treba razširiti zmogljivosti njihovih preventivnih instrumentov in poskrbeti za dodatno usposabljanje osebja;
- AF. ker je EU ob različnih priložnostih žal pokazala nejasnost pri svojem zunanjem zastopanju, kar očitno vpliva na njeno skladnost in s tem na njeno verodostojnost v svetu; ker je treba jasno opredeliti pristojnosti PP/VP, predsednice Komisije in predsednika Evropskega sveta glede zunanjega delovanja in zastopanja EU, saj je sedanji regulativni okvir nejasen glede kompetenc posameznih institucionalnih oseb;
- AG. ker raziskave kažejo, da se izkušnje žensk in moških z nasilnimi oboroženimi spopadi, prisotnost v njih in posledice le-teh razlikujejo ter da ženske in moški tudi drugače razumejo mir⁸;
- AH. ker je izvajanje agende o ženskah, miru in varnosti bistveno orodje za potrditev, da je ženskam vseh starosti zagotovljena pomembna in pravična vloga pri odločanju v vseh fazah preprečevanja konfliktov, vzpostavljanja miru, izgradnje miru in pokonfliktne obnove; ker je agenda o ženskah, miru in varnosti sestavni del strateškega kompasa EU;
- AI. ker simbolični spomeniki in spomeniki kulturne dediščine na območjih, ki jih je prizadela vojna, pomenijo prispevek k izgradnji miru in spravi med skupnostmi;
- AJ. ker bi podpora kulturi in jasno ciljn timeri za mednarodne kulturne odnose močno izboljšali sposobnost EU, da v celoti razvije in podpre svoje medkulturne odnose s partnerji kot dragoceno sestavino nabora instrumentov preventivne diplomacije;
- AK. ker sta kulturna diplomacija EU ter varstvo kulturne in zgodovinske dediščine pomembna za sožitje, mir, demokracijo in trajnostni razvoj, saj se s pomočjo delegacij in akterjev na terenu spodbujajo solidarnost, strpnost in sprava;
- AL. ker je to, da se ZDA znova vključijo v Organizacijo Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO), pomembno za globalno sodelovanje pri nadnacionalnih izzivih, tudi za prizadevanja na področju preventivne diplomacije;
- AM. ker se v okviru diplomatskega dela na področju podnebja obravnavajo podnebne spremembe kot element zunanjepolitičnega delovanja ter se poudarja potreba po vključitvi podnebnih ciljev in obravnavi podnebnih tveganj na najvišji diplomatski ravni in na vseh političnih področjih;
- AN. ker ima lahko sodelovanje z državami članicami, institucijami, čezatlantskimi in mednarodnimi partnerji, državami kandidatkami EU in drugimi državami z izmenjavo instrumentov, informacij in prakse odločilno vlogo pri nadgrajevanju in izboljševanju preventivnih diplomatskih instrumentov EU;

---

⁸ Humanitarian Law & Policy (Humanitarno pravo in politika), „[Gendered impacts of armed conflict and implications for the application of IHL](#)“ (Vpliv oboroženih spopadov na spol in posledice za uporabo mednarodnega humanitarnega prava), 30. junij 2022.

1. priporoča Svetu, Komisiji in PP/VP, da:

- (a) priznajo močno povezavo med notranjo in zunanjo politiko EU ter varnostnimi razsežnostmi in to odražajo v pristopu k preprečevanju in reševanju konfliktov kot tudi, da mora biti preventivna diplomacija prisotna tako v EU kot zunaj nje; v celoti izkoristijo možnosti, ki so z Lizbonsko pogodbo ponujene za okrepitev obstoječih mehanizmov usklajevanja; priznajo, da je treba prenehati z zamejeno interpretacijo varnosti in začeti s konceptualno diskusijo, ki ne zanemarja dejavnikov, kot so okoljska tveganja, nevarnost bolezni, lakota, socialna nepravilnost, dezinformacije in nasilje;
- (b) spoštovanje temeljnih, ustavnih in človekovih pravic ter varstvo državljskih svoboščin umestijo v središče notranje in zunanje varnostne politike ter prizadevanj za preventivno diplomacijo, saj je sposobnost EU, da deluje kot globalna zunanjepolitična akterka, zanesljiva mednarodna partnerica, poštena posrednica ter verodostojna akterka na področju varnosti in obrambe, odvisna od tega, ali zna promovirati te vrednote ter hkrati proaktivno opredeljevati, uveljavljati in braniti svoje evropske interese v svetu;
- (c) prilagodijo in redno posodablajo orodja EU za preprečevanje in reševanje konfliktov spreminjajoči se naravi konfliktov, tudi tistim, ki so posledica podnebnih sprememb in posledično naravnih nesreč, geopolitične nestabilnosti, okoljskih tveganj, nevarnosti bolezni, lakote, socialne nepravilnosti, vzpona novih tehnologij, globalne tekme za surovine, vse večje neenakosti po svetu in pomanjkanja hrane, ter hkrati nenehno ocenjujejo nove globalne izzive ter uspešno spodbujajo mir, stabilnost in varnost;
- (d) okrepijo svojo vlogo in dejavno sodelujejo v postopkih preprečevanja in reševanja konfliktov ter mediaciji pri izvajanju sporazumov o premirju, pri katerih je posredovala EU, da bi zagotovili učinkovito delovanje instrumentov EU in spodbudili konkreten napredek;
- (e) v celoti uporabijo sredstva, ki jih imajo na voljo za preprečevanje konfliktov, uskladijo preprečevanje in reševanje konfliktov v EU, nadalje razvijajo orodja v skladu s svojo geopolitično agendo in vrednotami EU in delujejo kot porok za izvajanje sporazumov o premirju izpod okrilja EU ter kot enakopraven in na vrednotah temelječ mediator med krizami in konflikti po svetu, in sicer ob upoštevanju dejstva, da je EU znana po svoji legitimnosti, verodostojnosti, nepristranskosti in vključujočnosti; pri vsakem delu v preventivni diplomaciji zagotovijo spoštovanje suverenosti držav; opozarjajo, kako pomembna mora biti diplomatska vloga EU, da se po svetu končajo konflikti;
- (f) vključijo instrumente preventivne diplomacije EU v strukturne preventivne mehanizme in ukrepe, kot so na primer politični sporazumi med različnimi akterji, vpletenimi v konflikte, nacionalni dialogi za spravo, izgradnjo miru in prehodno pravosodje ter komisije za resnico in spravo;
- (g) uvrstijo kulturno dediščino v splošni pristop EU h kriznemu upravljanju kot presečno komponento vseh akcij v okviru nabora orodij EU za obvladovanje konfliktov in kriz;

- (h) pozovejo države članice, naj v zunanjih odnosih pozabijo na individualne interese in gradijo vzajemno zmogljivost pri preprečevanju konfliktov in mediaciji;
- (i) oblikujejo sklop jasnih in praktičnih pravil o zunanjem delovanju in zastopanju EU s strani PP/VP, predsednice Komisije in predsednika Evropskega sveta ter zagotovijo skladnost njihovih pristojnosti; izboljšajo mediacijske zmogljivosti EU s promocijo političnih misij in misij za odkrivanje dejanskega stanja, poizvedb in preiskav;
- (j) zagotovijo dejansko komplementarnost in harmoniziran pristop s Parlamentom ter tesno sodelujejo pri akcijah preventivne diplomacije Parlamenta, saj parlamentarna diplomacija in dejavnosti Parlamenta v zvezi s tem, kot so njegove uradne misije v državah zunaj EU in na multilateralnih forumih, pomenijo prispevek k spodbujanju človekovih pravic, demokratičnih standardov in političnega pluralizma po svetu ter tudi k preprečevanju konfliktov in izgradnji miru; Parlamentu predložijo letne ocene dejavnosti EU v zvezi s preventivno diplomacijo po svetu in po potrebi pregled sistema EU za zgodnje opozarjanje na konflikte;

Razumevanje lokalnega in kulturnega konteksta

- (k) izboljšajo raven poznavanja lokalnega, zgodovinskega, političnega, geografskega, verskega, okoljskega, socialnega in kulturnega konteksta ter pravic manjšin in vlagajo v razvijanje potrebnih veščin osebja ESZD, ki se ukvarja s preprečevanjem in reševanjem konfliktov ter posredovanjem in izvajanjem sporazumov o premirju, ter pripravijo smernice v zvezi s tem; bolje razlagajo in odpravljajo temeljne vzroke konfliktov, da ne bi prišlo do njihovega nastanka in širjenja;
- (l) diverzificirajo diplomatske enote EU in njenih držav članic, zato da demografska raznovrstnost in vključenost manjšin koristita diplomatskemu procesu tako z izkustvenega kot tudi normativnega vidika;
- (m) pomoč za izgradnjo države prilagodijo kulturnemu, zgodovinskemu, lokalnemu, socialno-ekonomskemu, okoljskemu in političnemu kontekstu zadevne države prejemnice pomoči in jo nenehno dopolnjujejo glede na razmere na terenu s strogo in podrobno politično analizo za skupni strateški odziv; pospešujejo odkrito komunikacijo in posvetovanje z lokalnimi deležniki in vsemi deli družbe v zadevni državi, zlasti z organizacijami civilne družbe in nevladnimi organizacijami, da bi dosegli boljše poznavanje lokalnega in kulturnega konteksta, gradili zaupanje, spodbujali odnose med ljudmi in zbirali informacije za zgodnje opozarjanje na prizadetih območjih;
- (n) pozovejo Evropski svet in ESZD, naj še bolj povečata prepoznavnost EU v drugih državah, ki niso članice EU, in partnerskih državah ter okrepiata razsežnost in dejavnosti kulturne diplomacije in mednarodnih kulturnih odnosov EU kot ustreznega instrumenta za mir, izgradnjo miru in preprečevanje konfliktov ter reševanje globalnih izzivov, pri tem pa naj predstavita dodano vrednost EU ter pospešita sodelovanje in odnose s temi državami in mednarodnimi partnerji; uporabijo in razširijo komponento varstva kulturne dediščine v konfliktih in

krizah kot dejavnik, ki prispeva k miru, spravi in medsebojnemu razumevanju ter medkulturnemu dialogu na konfliktnih in postkonfliktnih območjih; povečajo podporo EU ustvarjalnim in umetniškim panogam v državah, ki niso članice EU, vključno s pomočjo pri krepitevi zmogljivosti; promovirajo kulturno soustvarjanje med državami, ki niso članice EU, tudi s spodbujanjem kulturnih izmenjav in bivanj;

- (o) v svojih dejavnostih preventivne diplomacije okrepijo pristop, ki upošteva vidik spola, da bi bolje zaščitili pravice žensk in deklet ter povečali njihovo udeležbo v teh dejavnostih; zagotovijo uravnoteženo zastopanost spolov med posebnimi predstavniki in posebnimi odposlanci v skladu z okvirom politike o enakosti spolov, zlasti s tretjim akcijskim načrtom za enakost spolov in strategijo EU za enakost spolov za obdobje 2020–2025; uspešno izvajajo strateški pristop EU k ženskam, miru in varnosti ter akcijski načrt za enakost spolov, da bi dosegli trajnostni in trajni mir oziroma varnost;
- (p) v vse predpostavke načrtovanja razvijejo in vključijo analizo spola glede na konflikte, upoštevaje lokalni kontekst ter priznavajoč po spolu pogojene dejavnike in vplive konfliktov, ki so odvisni od spola, da bi okrepili preventivna prizadevanja in zmanjšali tveganje ponovnega izbruha konflikta;
- (q) vključijo žensko participacijo in kazalnike, občutljive za spol, v vse procese zgodnjega opozarjanja, preprečevanje konfliktov in v prizadevanja za zgodnje odzivanje;
- (r) v celoti izkoristijo potencial „diplomacije na področju izobraževanja“ kot temeljnega instrumenta preventivne diplomacije, zlasti programa EU Erasmus +; razvijejo izobraževalne dejavnosti v tem okviru z državami, ki niso članice EU, tudi prek programa Erasmus+; promovirajo študentske izmenjave in študentske obiske krajev zgodovinskega spomina v državah, ki niso članice EU, z namenom spodbujanja medkulturnega dialoga;
- (s) beležijo regionalno razdrobljenost in pripravljajo osnutke analiz regionalnih konfliktov, da bi ocenili in preprečili nadnacionalne grožnje in meddržavne napetosti ter obstoječe ali morebitne učinke širjenja;

Sistem EU za zgodnje opozarjanje na konflikte

- (t) zagotovijo, da bo sistem EU za zgodnje opozarjanje na konflikte dovolj proaktiven, z vsemi potrebnimi sredstvi in na podlagi v prihodnost usmerjene, celovite in zanesljive analize dejavnikov tveganja, ki so pogosto povezani z izbruhom nasilja, ter orodij za upravljanje, s katerimi se opredelijo, ocenijo in prednostno razvrstijo situacije, v katerih obstaja nevarnost izbruha nasilnega konflikta;
- (u) v državah in regijah, kjer obstaja tveganje konflikta ali kjer so prisotni zamrznjeni in nerešeni konflikti, pozorno in sistematično vključujejo delegacije EU v opazovanje situacije na terenu in k rednemu obveščanju o konfliktih v sistemu EU za zgodnje opozarjanje; se pri izvajanju preventivne diplomacije v zamrznjenih konfliktih zavzemajo za popolno in neovirano humanitarno pomoč ter spoštovanje

mednarodnega prava;

- (v) ocenijo rezultate, dosežene s sistemom EU za zgodnje opozarjanje na konflikte, in predlagajo korekcije sistema, da bi omogočili še bolj uspešno opredeljevanje strukturnih dejavnikov tveganja in oblikovalcem politik omogočili pravočasne strateške odzive za ublažitev tveganj in prepoznavanje priložnosti za preprečevanje konfliktov;
- (w) poskrbijo, da se ta mehanizem čim bolj naveže na delo Obveščevalnega in situacijskega centra EU (INTCEN), centra ESZD za krizno odzivanje in Satelitskega centra Evropske unije, saj je v zvezi s tem potreben tekoč informacijski promet; okrepijo center EU INTCEN in center ESZD za krizno odzivanje s povečanjem števila zaposlenih, finančnih sredstev in zmogljivosti;
- (x) navežejo tesno sodelovanje z ustreznimi uradi in agencijami OZN ter drugimi mednarodnimi akterji na terenu, da bi v kontekstu prizadevanj za zgodnje opozarjanje združevali informacije;
- (y) nenehno izboljšujejo varnostne protokole služb, ki ravnaajo z obveščevalnimi podatki in/ali občutljivimi informacijami;

Vloga posebnih predstavnikov in posebnih odposlancev v preventivni diplomaciji, prevzemanje odgovornosti in pregled rezultatov njihovega delovanja v procesih reševanja konfliktov

- (z) pri imenovanju posebnih predstavnikov in odposlancev upoštevajo lokalno, kulturno in zgodovinsko poreklo, da ne bi v konfliktnih regijah vzbudili polemik, če bi bili imenovani iz države članice, ki je zgodovinsko povezana z zadevno regijo, posledica takšnega imenovanja pa bi utegnila zamajati njihov ugled poštenega posrednika; upoštevajo zelo pomemben vidik, da je treba te predstavnike dodobra seznaniti z območjem, o katerem bodo presojali, in jih ustrezno usposobiti za delo tam;
- (aa) temeljito ocenijo pobude posebnih predstavnikov in odposlancev EU, vključno s parlamentarnim nadzorom, ter njihove rezultate in prispevek k preventivni diplomaciji, procesom reševanja konfliktov ali po potrebi k izvajanju sporazumov o premirju, pri katerih je EU delovala kot posrednica;
- (ab) redno in temeljito ocenjujejo odgovornost posebnih predstavnikov in odposlancev EU v skladu z njihovimi mandati ter pripravljajo splošni pregled pobud, ki so jih sprejeli, in rezultatov, ki so jih dosegli v procesih reševanja konfliktov, ter zagotavljajo mediacijo pri izvrševanju sporazumov o premirju, pri katerih je EU delovala kot posrednica;
- (ac) povečajo preglednost in parlamentarni nadzor nad delom posebnih predstavnikov in odposlancev EU, tako da Parlamentu pošiljajo redna in podrobna poročila o njihovih dejavnostih in dosežkih v skladu z njihovimi pristojnostmi; spodbujajo globlje odnose med posebnimi predstavniki in odposlanci EU ter Parlamentom, z ozirom na medparlamentarna diplomatska prizadevanja;

- (ad) zagotovijo, da se imenovanje posebnih predstavnikov, posebnih odposlancev in veleposlanikov EU lahko potrdi šele potem, ko Odbor za zunanje zadeve poda pozitivno oceno;

Pridobljene izkušnje iz reševanja konfliktov z mediacijo EU in zamrznjenih konfliktov ter sporazumov o premirju s posredovanjem EU, kot tudi iz zamrznjenih in nerešenih konfliktov

- (ae) izpeljejo študijo o izkušnjah, pridobljenih iz predhodnih akcij EU, zamujenih priložnostih za preventivno diplomacijo in njenih dosežkih v procesu mirnega reševanja konfliktov, na primer v regiji Sahel, Zahodni Afriki in Afriškem rogu, na Zahodnem Balkanu, Južnem Kavkazu, Cipru, Severni Irski, Afganistanu, na Bližnjem vzhodu, v Moldaviji in Ukrajini;
- (af) se v prihodnosti izognejo morebitnim negativnim posledicam prezgodnje ustavitve misij EU v konfliktnih regijah, pa tudi nadaljevanju zelo neuspešnih misij ali misij, ki bi lahko imele slabe politične in varnostne posledice;
- (ag) razširijo nabor instrumentov preventivne diplomacije civilnih in vojaških misij in operacij EU ter njihovo zmogljivost in usposabljanje osebja, da bi lahko predvidevali situacije in se hitreje odzivali na spremembe razmer na terenu;;
- (ah) zagotovijo, da bo EU prevzela dejavnejšo vlogo pri podpiranju vseh stopenj procesa pod vodstvom OZN v zvezi s ciprskim problemom, pri tem pa uporabila vsa ustrezna sredstva, ki so na voljo, tudi z imenovanjem odposlanca EU, da bi pod okriljem OZN dosegli celovito rešitev ciprskega problema v skladu z ustreznimi resolucijami Varnostnega sveta OZN, načeli, na katerih temelji EU, in pravnim redom EU;
- (ai) črpajo iz izkušenj, pridobljenih iz nenapredovanja pri izvajanju sporazumov o premirju, pri katerih je EU delovala kot posrednica, na primer pri sporazumu o premirju med Rusijo in Gruzijo, ki je bil ob mediaciji EU sklenjen 12. avgusta 2008;
- (aj) poudarijo potrebo po aktivnem nastopu EU v primerih, ko se krši mednarodno humanitarno pravo;
- (ak) zagotovijo koordiniran pristop med EU in njenimi državami članicami pri preprečevanju konfliktov in izgradnji miru, v nasprotju s tem, kar se je zgodilo v Afganistanu, kjer so v različnih regijah delovale vzporedno;
- (al) izboljšajo sposobnost EU, da dosledno in stalno analizira in napoveduje politično in varnostno situacijo v kriznih regijah, ter prilagodijo njen odziv spremenljivemu stanju na terenu, med drugim tako, da v vsaki delegaciji EU določijo pristojno kontaktno točko za analizo konfliktov; zagotovijo dopolnjevanje med prizadevanji na terenu in diplomatskimi prizadevanji med vladami, predstavniki in drugimi ustreznimi akterji na državni ravni;
- (am) ocenijo, kaj manjka v preventivnih diplomatskih prizadevanjih EU v Bosni in Hercegovini, da se odpravijo napetosti, do katerih prihaja zaradi hujskaških izjav

in separatističnih poskusov, ki spodkopavajo evropske težnje; pozovejo Bosno in Hercegovino, naj nemudoma poskrbi za skupni politični dogovor, da bi izpolnila priporočilo Komisije z dne 8. novembra 2023 in lahko začela pristopna pogajanja pred marcem 2024, pri čemer je treba upoštevati tudi nestabilne geopolitične razmere in prizadevanja za preprečevanje zunanjih škodljivih vplivov v regiji, s čimer bi utrli pot trajnemu miru in stabilnosti v državi in regiji;

- (an) razširijo misijo EUFOR Althea v Bosni in Hercegovini ter okrepijo njen nabor instrumentov za preprečevanje konfliktov; opozorijo, da gre za doslej najuspešnejšo misijo EU za ohranjanje in izgradnjo miru, ki je pripomogla k stabilnosti v regiji ter varnemu in zanesljivemu okolju v državi;
- (ao) vzpostavijo mehanizem za preverjanje in zagotovijo izvrševanje vseh doslej sklenjenih sporazumov med Srbijo in Kosovom ter redno poročajo Parlamentu, da bi preprečili nadaljnje napetosti in zagotovili uspešnejšo mediacijo in pospešitev prizadevanj med stranema, tudi z dodelitvijo več sredstev za dialog med Beogradom in Prištino, ki ga spodbuja EU, in da bi proces dialoga usmerili k državljanom ter tako zadevo premaknili z mrtve točke;
- (ap) poskušajo povzeti izkušnje iz neuspešnih prizadevanj preventivne diplomacije med Armenijo in Azerbajdžanom, rezultat česar je bila azerbajdžanska vojaška operacija v Gorskem Karabahu, ter iz situacij, podobnih tistim med vojno leta 2020 in po njej, ko je po neuspešnem mednarodnem dialogu v okviru OVSE prišlo do težav, pasivna drža EU ni zadoščala za to, da se je preprečilo vnovično nasilje, EU pa je tako izgubila vpliv v primerjavi z drugimi regionalnimi akterji, kot so Rusija, Iran in Turčija, ki prav tako še naprej uveljavljajo svoj vpliv v regiji in s tem slabijo vpliv EU ter hkrati preprečujejo učinek prenosa prizadevanj v Armenijo; se odzovejo na nestabilnost v širši regiji južnega Kavkaza in okrepijo diplomatska prizadevanja EU v kontekstu ženevskih mednarodnih diskusij in na druge načine, da Rusija izpolni svoje obveze iz sporazuma o premirju z dne 12. avgusta 2008, doseženega s posredovanjem EU, zlasti da umakne svoje okupacijske sile iz gruzijskih regij Abhazija in Chinvali/Južna Osetija;
- (aq) odpravijo izvirne vzroke dolgotrajnega izraelsko-palestinskega konflikta, ki se je še dodatno zaostрил zaradi podlega terorističnega napada Hamasa na Izrael 7. oktobra 2023, ta pa je sprožil izraelski protinapad, zaradi česar je na obeh straneh umrlo na tisoče ljudi, nedolžni civilisti pa so neizmerno trpeli; v sodelovanju s partnerji v regiji in mednarodno skupnostjo okrepijo prizadevanja za rešitev dveh držav na podlagi pogajanj, pri čemer je mednarodno skupno spoznanje, da je to najboljša možnost za uresničljivo mirovno poravnavo, da bi se končalo ponavljajoče se nasilje in da bi ljudje na izraelski in palestinski strani lahko živeli varno, svobodno, dostojanstveno in z enakimi pravicami; zagotovijo, da bo EU veljala za mediatorja in poštenega posrednika, ki spoštuje mednarodno pravo, če želimo doseči uspešnejšo uveljavitev na mednarodnem prizorišču;
- (ar) spodbujajo sodelovanje EU pri mediaciji, izgradnji miru in reševanju konfliktov, kot na primer v kolumbijskem mirovnem procesu, kjer se je podpora Unije osredotočila na odpravljanje primarnih vzrokov konflikta, tudi neenakosti in kršitev človekovih pravic, in sicer s prizadevanji za spravo, gospodarskim

ozemeljskim razvojem z vključevanjem podeželja in političnim dialogom na več ravneh;

- (as) dajo prednost tihi diplomaciji kot izbranemu instrumentu pri izvajanju preventivnih pobud, odpravijo vrzel med zgodnjim opozarjanjem in zgodnjim delovanjem, večajo uspešnost sodelovanja z drugimi mednarodnimi partnerji in izboljšajo usklajevanje znotraj EU, tudi na civilno-vojaškem področju, ter okrepijo lokalno odgovornost za pobude EU; izhajajo iz izkušenj EU in primerov dobre prakse držav, ki niso članice EU, o čezmejnem sodelovanju kot nadvse koristnem instrumentu za trajnostno izgradnjo miru in reševanje konfliktov med sosedi, zlasti po stabilizaciji konfliktov;
- (au) pod pokroviteljstvom podpredsednika/visokega predstavnika pripravijo agendo/pakt/smernice EU za mir in diplomacijo;
- (av) imenujejo svetovalce za mir in konflikte, ki bodo usklajevali delo političnih, tiskovnih in informacijskih oddelkov ter oddelkov za sodelovanje v delegacijah;
- (aw) ustanovijo delovno skupino Sveta za preprečevanje in mediacijo, ki bo razpravljala o prednostnem razvrščanju priložnosti za preventivno angažiranje, pa tudi o posledični analizi, nadaljnjem ukrepanju in spremljanju;
- (ax) predlagajo institucionalno nadgradnjo z novim vozliščem za mir in preventivo, ki bo delovalo kot enotna vstopna točka za preventivne zadeve v okviru ESZD, okrepljeno regionalno sodelovanje in večjo zmogljivost za obravnavo tematik o konfliktih, miru, preventivi in diplomaciji;

Krepitev partnerstev in mednarodne koordinacije

- (ay) okrepijo partnerstva in koordinacijo na področju preventivne diplomacije z mednarodnimi, regionalnimi in podregionalnimi akterji, kot so OZN, OVSE in njen Urad za demokratične institucije in človekove pravice, Afriška unija in njene regionalne komponente, afriške regionalne organizacije (kot je Gospodarska skupnost zahodnoafriških držav (ECOWAS)), Organizacija ameriških držav in Združenje držav jugovzhodne Azije; opozorijo, da lahko tesnejše partnerstvo z OZN in njenimi organi, zlasti s Komisijo za izgradnjo miru, prispeva k boljši koordinaciji pri preprečevanju konfliktov na svetovni ravni;
- (az) zagotovijo koordiniran, dinamičen in multilateralen pristop k zgodnjemu opozarjanju, preprečevanju konfliktov in mediaciji med EU in drugimi mednarodnimi organizacijami, kot so OZN, Komisija za izgradnjo miru, Svet Evrope, OECD in OVSE; skrbijo, da se delegacije EU ves čas povezujejo z mehanizmi OZN na terenu, kot je rezidenčni koordinator OZN na terenu, kadar je to potrebno;
- (ba) uporabijo diplomatska orodja in sodelujejo z multilateralnimi platformami za mir, da okrepijo in utrdijo vnaprejšnja povezovanja pred nastankom konfliktov, zlasti s Komisijo OZN za izgradnjo miru ter Oddelkom za politične zadeve in izgradnjo miru, Mednarodnim dialogom OECD o izgradnji miru in države ter Centrom OVSE za preprečevanje konfliktov;

- (bb) ponovno poudarijo, da bi bilo treba v okviru partnerstva EU – OZN uporabiti obstoječe resolucije in pridobljene izkušnje za preprečevanje konfliktov ter z rednimi posvetovanji in izmenjavami praks skupaj oblikovati nove politike; poudarjajo bistveni vidik, ki ga taka koordinacija lahko ima pri strategijah za preprečevanje konfliktov;
- (bc) pozdravijo novo agendo OZN za mir ter vlogo in aktivnosti Komisije za izgradnjo miru pri zaščiti človekovih pravic in prizadevanjih za izgradnjo miru; predlagajo uskladitev nacionalnih strategij za preprečevanje konfliktov z ESZD in njihovo prezentacijo na dnevnem redu Komisije za izgradnjo miru kot tudi odločnejše sodelovanje z OZN; opozorijo, da bi te izmenjave in boljše partnerstvo z mednarodnimi in regionalnimi finančnimi institucijami lahko pomembno prispevali k preprečevanju konfliktov na območjih, ki so v interesu EU, pa tudi z manjšimi preventivnimi misijami, ki bi lahko ocenile nestabilnost po umiku civilnih misij iz držav, ki so jih prizadeli konflikti, ali držav z morebitnim tveganjem konflikta, z misijo – odpraviti dejavnike, ki ogrožajo zanesljivost in varnost;
- (bd) zagotovijo, da je EU največja plačnica v sistem OZN in zaseda vodilne položaje v OZN sorazmerno z višino svojih prispevkov organizaciji, ki pokrivajo 30 % njenih stroškov in 33 % stroškov za mirovne misije OZN;
- (be) uporabijo zastopstvo EU na sedežih OZN v New Yorku, na Dunaju, v Ženevi in Nairobiju za aktivno povezovanje z drugimi državami članicami OZN pri spodbujanju in zaščiti diplomatskega mednarodnega reda, ki temelji na pravilih in se opira na Ustanovno listino OZN, ter dobro delujočega in reformiranega multilateralnega sistema, katerega jedro je vključujoča in učinkovita OZN;
- (bf) nadaljujejo s strukturirano izmenjavo informacij, skupnim pregledovanjem obzorij, strateškim napovedovanjem in analizami konfliktov, ki upoštevajo vidik spola, da bi v EU in zunaj nje zagotovili skladnost med EU in njenimi partnerji; opozarjajo, da bi te akcije lahko EU potencialno približale statusu vodilne akterke pri preprečevanju in reševanju konfliktov po vsem svetu;
- (bg) priznajo vlogo pomembnih regionalnih organizacij, deležnikov v državah članicah, podobno mislečih partnerjev in drugih vpletenih akterjev, vključno s civilno družbo in drugimi nevladnimi akterji, kot ključnih subjektov pri učinkovitem preprečevanju, mediaciji in reševanju, vključujoč ženske in mlade, ter kot mirovnih akterjev, pri tem pa za blažitev morebitnih kriz raje angažirajo svoje odnose iz zgodovinske preteklosti in posameznike z uglednimi dosežki;
- (bh) aktivno in vključujoče pritegnejo mlade k prizadevanjem in sodelovanju za preprečevanje konfliktov in ohranjanje miru ter izvajajo akcijski načrt EU za mlade v zunanjem delovanju EU, ki služi kot podpora uresničevanju agende OZN za mlade, mir in varnost;
- (bi) jamčijo, da delegacije EU delajo s kontaktno točko za preprečevanje konfliktov in izgradnjo miru; zagotovijo, da delegacije EU, zlasti zgoraj navedene kontaktne točke, sistemu EU za zgodnje opozarjanje na konflikte, centru EU INTCEN in centru ESZD za krizno odzivanje sproti pošiljajo informacije s terena;

- (bj) pospešijo prizadevanja v boju proti dezinformiranju, napačnemu informiranju in vmešavanju tujih akterjev, ki želijo podžigati konflikte in polarizirati skupnosti, kar lahko privede do destabilizacije celotnih regij; okrepijo sodelovanje s podobno mislečimi partnerji, kot je NATO, v boju proti dezinformacijam, hibridnim grožnjam in tujemu vmešavanju iz držav zunaj EU, saj je to sodelovanje eden od bistvenih vidikov preventivne diplomacije;

Preventivna diplomacija in ranljive ali ogrožene skupine

- (bk) prepoznajo posebno ranljivost ogroženih skupin v konfliktnih razmerah, vključno z ženskami, otroki, invalidi, zaporniki, zlasti političnimi zaporniki, zagovorniki človekovih pravic, novinarji in osebami LGBTI;
- (bl) zagotovijo, da se v okviru preventivnih diplomatskih prizadevanj EU v zadostni meri upoštevajo te ranljivosti ter obravnavajo posebni pomisleki in potrebe ogroženih skupin;
- (bm) prepoznajo posebne ranljivosti, s katerimi se v konfliktnih razmerah soočajo nevladne organizacije na terenu, zlasti tiste, ki delajo z ogroženim prebivalstvom ter se ukvarjajo s pravicami na področju spolnosti in reproduktivnega zdravja;

Razširitev nabora instrumentov preventivne diplomacije EU

- (bn) razširijo zmogljivost EU za delovanje v situacijah, kjer ni podobno mislečih partnerjev, če želimo povišati njen ugled in geopolitični vpliv pri preprečevanju in reševanju konfliktov ter okrepiti vlogo EU kot bolj proaktivne in odporne sile v sistemu mednarodnega reda;
- (bo) okrepijo tematski program za mir, stabilnost in preprečevanje konfliktov v okviru Instrumenta NDICI – Globalna Evropa, da se EU omogoči boljše financiranje akcij za spodbujanje miru, stabilnosti in preprečevanje konfliktov; zvišajo sredstva, ki so na voljo za preprečevanje konfliktov v okviru tematskega programa NDICI – Globalna Evropa za obdobje vse do leta 2027, in povečajo zadevne administrativne kapacitete (ISP.2), saj bi se to odrazilo v korenitih spremembah varnostnega okolja, zlasti od februarja 2022; hitro uveljavijo pristop, ki temelji na povezavi med humanitarno pomočjo, razvojem in mirom (trojna povezava), da bi podprli prizadevanja za preprečevanje konfliktov in okrepili odpornost skupnosti na območjih, ki so jih prizadeli zamrznjeni konflikti in se soočajo z različnimi ravnmi krhkosti, negotovosti in revščine;
- (bp) opomnijo, da se preprečevanje konfliktov ne sme uporabljati zgolj kot sredstvo za varnostne in geopolitične namene, saj bi tvegali, da bi imeli ti ukrepi za mir in varnost nasprotno učinke še dolgo časa;
- (bq) z izvajanjem potrebnih reform v postopkih odločanja okrepijo sposobnost EU, da v kriznih razmerah nastopa enoglasno in kot pristna globalna sila;
- (br) priznajo pomembnost diplomacije EU na področju podnebja za doseg ciljev EU na področju preventivne diplomacije; več vlagajo v podporo skupnostim po vsem svetu, ki so izpostavljene izrednim podnebnim razmeram, in se pripravijo na

neizogibno povečanje ekstremnih vremenskih pojavov, z namenom ublažiti posledično rastočo ogroženost pred konflikti in nasiljem; preučijo položaj pomanjkanja virov, povezanega s podnebjem, in odziv na naravne nesreče v kontekstu stopnjevanja konfliktov ter ponudijo vključujoče rešitve za negotovost, povezano s podnebjem in viri; 28. konferenco OZN o podnebnih spremembah in zlasti to, da je bila letos prvič uvrščena tematika miru, izkoristijo kot priložnost za vodenje mednarodne skupnosti pri povezovanju in usklajevanju diplomacije za mir in podnebje;

- (bs) si prizadevajo, da bi EU prevzela pomemben vodilni položaj v mirovnih operacijah, pri vzpostavljanju miru in mediaciji, preprečevanju konfliktov in krepitvi mednarodne varnosti po svetu, tako da z instrumenti in mehanizmi, kot je Global Gateway, spodbujajo odpornejše in trajnejše povezave z drugimi državami;
- (bt) opozorijo, da lahko večji poudarek na varovanju in ohranjanju kulturne dediščine po konfliktih in krizah predvsem v postkonfliktnih okoljih pripomore k zaščiti identitet, razvoju medsebojnega razumevanja in ustvarjanju temeljev za trajnostno okrevanje, spravo in trajni mir; opominjajo, kako lahko ta praksa postavi temelje za uspešne akcije preventivne diplomacije;
- (bu) sodelujejo s Komisijo, Svetom in Parlamentom pri krepitvi finančnih in kadrovskih virov ESZD na njenem sedežu in v delegacijah EU, da bi lahko služba med drugim okrepila svoje zmogljivosti preventivne diplomacije in se bolje spoprijela s sedanjimi in novimi globalnimi izzivi in konflikti;
- (bv) uvedejo dialog Jean Monnet, medparlamentarni dialog in proces parlamentarnega dialoga, s čimer lahko pripomorejo k oblikovanju demokratične parlamentarne kulture in preprečevanju konfliktov v državah pristopnicah, zlasti pri umirjanju odnosov med Srbijo in Kosovom;
- (bw) vztrajajo pri povečanju proračunskih sredstev za ukrepe skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) ter druge primerne instrumente za odzivanje na konflikte in krize, da bi se dejavnosti in zmogljivosti EU v celoti skladale s trenutnimi izzivi in konflikti po vsem svetu;
- (bx) razvijejo celovito strategijo EU za preventivno diplomacijo, ki bo vključevala ukrepe in pobude za dolgoročne zaveze državam, ki niso članice EU in so v konfliktih; spodbujajo razvoj večnivojskih struktur vladanja za države, ki niso članice EU in so v konfliktu, ter njihovo integracijo v regionalne organizacije in strukture, kar bo prispevalo k odpravi sprožilcev nasilja ali stopnjevanja konfliktov in k njihovem trajnostnemu reševanju; v zvezi s tem preučijo dobro prakso po vsem svetu ter podprejo domače akterje in mehanizme s področja preprečevanja ter tako zagotovijo potrebno politično, tehnično in finančno podporo;
- (by) okrepijo in posodobijo celostni pristop EU k zunanjim konfliktom in krizam iz leta 2018 s posebnim poudarkom na preprečevanju in reševanju konfliktov, ki združuje promocijo in zaščito človekovih pravic, humanitarno, razvojno, mirovno in varnostno pomoč, sankcije in diplomatsko sodelovanje ter v celoti obravnava

vse vidike konflikta, tudi v partnerstvu z lokalnimi in mednarodnimi partnerji;

- (bz) poudarijo potrebo po ustanovitvi evropske civilne mirovne enote, kjer bi strnili ekspertizo institucionalnih in neinstitucionalnih akterjev na področju preprečevanja konfliktov, mirnega reševanja konfliktov in sprave, da bi civilno krizno upravljanje EU postalo bolj verodostojno, povezano, uspešno, prožno in prepoznavno;
- (ca) ne glede na politično razsežnost in rešitve konfliktov razmislijo o možnosti sodnega postopka pred mednarodnim sodiščem, kot sta Mednarodno kazensko sodišče ali Mednarodno sodišče za pomorsko pravo, kot metodi preventivne diplomacije;
- (cb) okrepijo prizadevanja na področju javne diplomacije in prepoznavnosti ter komunikacijskih kampanj, da bo EU zagotovo veljala za globalno mirovno akterko in ključno deležnico na področju preventivne diplomacije in izgradnje miru, vključno z razsežnostjo preprečevanja konfliktov v okviru njenih misij in operacij, ter da njenih akcij in zgodb o uspehu ne bodo spodkopavale napačne zgodbe, ki jih širijo ali utrjujejo drugi globalni akterji, prisotni v konfliktnih regijah; ESZD, zlasti oddelku ESZD za strateško komuniciranje in predvidevanja, ter delegacijam EU dodelijo potrebne vire, da zagotovijo vključenost in skladnost dejavnosti sodelovanja s partnerskimi državami;
- (cc) nadaljujejo s profesionalizacijo preventivne diplomacije, tako da zagotovijo, da bo ta del programa usposabljanja v okviru pilotnega projekta stalne strukture Parlamenta za ustanovitev Evropske diplomatske akademije;
- (cd) gradijo na obstoječih dobro delujočih mehanizmih sodelovanja v EU, kot so mehanizem civilne zaščite ter misije in operacije SVOP, da bi izkoristili strokovno znanje in izkušnje držav članic ter se izognili podvajanju prizadevanj in virov; so mnenja, da bi morale biti države članice bolj vpete v opredelitev preventivnih prioritet in možnosti za akcijo, kar bi vodilo k boljši souporabi izkušenj in lažji koordinaciji med njimi;

o

o o

2. naroči svoji predsednici, naj to priporočilo posreduje Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko.

OBRAZLOŽITEV

Globalni red se bliskovito spreminja, sile v vzponu se soočajo s tradicionalnimi akterji, nove tehnologije predstavljajo nove izzive za globalno vladanje, dinamika moči je vse bolj razdrobljena, mednarodni red, ki temelji na pravilih, pa je vse pogosteje postavljen pod vprašaj. Z rusko nezakonito vojno agresijo na Ukrajino je neposredno ogrožena evropska in globalna varnost. Priča smo tudi najvišji stopnji geopolitičnih napetosti in tekmovanju velikih sil po obdobju hladne vojne.

Ob tej geopolitični nestabilnosti, naraščajočem številu konfliktov in močni povezavi med zunanjo in notranjo varnostjo mora EU okrepiti svoja prizadevanja na področju preventivne diplomacije in prilagoditi svoj nabor instrumentov spreminjajoči se naravi konfliktov. Zahvaljujoč novi tehnologiji postajajo po drugi strani konflikti vse bolj zapleteni, smrtonosni in težje rešljivi. Tako je treba konflikte preprečiti, še preden nastanejo, in se osredotočiti na ohranjanje težko osvojenih mirovnih dosežkov na območjih, kjer so prej obstajali konflikti.

Na podlagi zamujenih priložnosti in uspešno opravljenih nalog EU poročevalka Svetu, Komisiji in VP/PP predstavi številna priporočila, kako razširiti nabor instrumentov EU na področju preventivne diplomacije, da bi EU delovala kot globalna sila v preventivni diplomaciji, kakršna lahko postane oziroma mora biti.

V priporočilih je poudarek na šestih glavnih področjih, kjer je treba izboljšati preventivno diplomacijo EU:

1. Razumevanje lokalnega in kulturnega konteksta
2. Sistem EU za zgodnje opozarjanje na konflikte
3. Vloga posebnih predstavnikov in odposlancev v preventivni diplomaciji, prevzemanje odgovornosti in pregled rezultatov njihovega delovanja
4. Izkušnje iz reševanja konfliktov z mediacijo EU in iz zamrznjenih konfliktov
5. Krepitev partnerstev in mednarodne koordinacije
6. Od strateške avtonomije do preventivne diplomacije

Kar zadeva lokalni in kulturni kontekst, bi morala EU razviti instrumente preventivne diplomacije in nuditi pri izgradnji države pomoč, ki bi bila prilagojena kulturnemu, zgodovinskemu in političnemu kontekstu države. Odposlance in predstavnike v konfliktnih in postkonfliktnih regijah bi bilo treba pazljivo izbrati, da ne bi sprožili polemik, če imajo imenovani iz držav članic na napotene države ali regije vezan svoj zgodovinski spomin.

V zvezi s sistemom EU za zgodnje opozarjanje na konflikte poročevalka priporoča, naj bo dovolj proaktiven in naj temelji na stalni, v prihodnost usmerjeni in zanesljivi analizi dejavnikov tveganja. Poziva tudi k rednemu ocenjevanju rezultatov tega sistema, da bi bil

v prihodnje še učinkovitejši.

Posebni predstavniki in odposlanci EU bi morali imeti ključno vlogo pri prizadevanjih EU na področju preventivne diplomacije. Čeprav so imenovani, da bi promovirali politike in interese EU ter delovali kot mediatorji v nemirnih regijah in državah, učinki njihovega dela in pobude, ki jih dajejo, niso vidni in niso predmet parlamentarnega nadzora. Svet in ESZD bi morala pri njihovem imenovanju razmisliti o možnosti imenovanja bolj prepoznavnih politikov na te položaje, da bi se tako približali pomembnim osebnostim, ki jih drugi globalni akterji pogosto imenujejo v podobne nemirne regije.

Ob upoštevanju izkušenj, pridobljenih pri reševanju konfliktov z mediacijo EU in zamrznjenih konfliktov, zlasti v Afriki, na Zahodnem Balkanu, v Gorskem Karabahu, na Cipru, Severni Irski, v Afganistanu in Ukrajini, poročevalka priporoča, naj EU pri prihodnjih akcijah preventivne diplomacije razmislí o zamujenih priložnostih in se podobnim situacijam v prihodnosti izogne. Zlasti bi morala EU skrbno in stalno ocenjevati in analizirati dejavnike tveganja ter prilagajati svoje akcije v konfliktnih regijah, tudi zato, da ne bi prišlo do političnega vakuuma, ki bi ga lahko „izpolnili“ akterji, ki morda ne delujejo v najboljšem interesu zadevne države ali regije, ali do širjenja napačnih pripovedi.

Partnerstva in mednarodna koordinacija so ključnega pomena za uspešno preventivno diplomacijo, zato bi morala EU še naprej krepiti partnerstva z mednarodnimi, regionalnimi in podregionalnimi akterji, kot so OZN, OVSE, Afriška unija in ASEAN, tudi na področju zgodnjega opozarjanja, preprečevanja konfliktov in mediacije. Celovit pristop, ki bi združeval humanitarno pomoč, razvoj, izgradnjo miru, varnostno asistenco in diplomatsko angažiranje v koordinaciji s partnerji, bi bil celovitejši in bi prinesel pozitivnejše rezultate na področju preventivne diplomacije.

Nenazadnje bi morala EU okrepiti svojo strateško avtonomijo, da bi lahko veljala za močno akterko v preventivni diplomaciji. To je mogoče doseči, če bo EU nastopala enoglasno in bo delovanje na terenu potekalo poenoteno med EU in njenimi državami članicami ter z odmikom od individualnih interesov. Na podlagi preteklih izkušenj s skupnimi mehanizmi EU, kot sta mehanizem civilne zaščite EU ali mirovne misije EU, lahko EU sprejme podoben pristop pri oblikovanju celostnega in vseevropskega pristopa k misijam preventivne diplomacije. Prav tako je še vedno zaželeno, da se o dosežkih in uspešnih zgodbah EU še jasneje obvešča. Čeprav je EU največja donatorica razvojne pomoči na svetu, so izidi te velikanske naložbe na področju javne diplomacije nepomembni, pogosto pa jih celo preglasijo napačne zgodbe, ki jih predstavljajo druge velike sile, prisotne v državah v razvoju.

Vsa navedena priporočila pomenijo korak bližje k temu, da EU postane vodilna sila pri preprečevanju in reševanju konfliktov po vsem svetu. S skupnimi močmi bi EU in njene države članice lahko premagale pasti, na katere so naleteli pri nekaterih prejšnjih mediacijskih akcijah EU, in oblikovale uspešnejši intervencijski pristop.

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALKA PREJELA PRISPEVEK

V skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika poročevalka izjavlja, da je pri pripravi poročila do njegovega sprejetja v odboru prejela prispevek od naslednjih subjektov ali oseb:

Subjekt in/ali oseba
Urad visokega komisarja OVSE za narodne manjšine
Oddelek za politiko in mediacijo pri DPPA Združenih narodov
Direktorat za celostni pristop za varnost in mir, ESZD

Priprava zgornjega seznama je v izključni pristojnosti poročevalke.

INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU

Datum sprejetja	28.11.2023
Izid končnega glasovanja	+: 54 -: 5 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Aleksander Aleksandrov Jordanov (Alexander Alexandrov Yordanov), Maria Arena, Traian Băsescu, Fabio Massimo Castaldo, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, Georgios Kircos (Georgios Kyrtos), Jean-Lin Lacapelle, David Lega, Pedro Marques, David McAllister, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Matjaž Nemec, Dimitris Papadakis (Demetris Papadakis), Kostas Papadakis, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Elena Jončeva (Elena Yoncheva), Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Vladimír Bilčík, Jakop G. Dalunde, Lukas Furlas (Loucas Fourlas), Christophe Grudler, Anja Haga, Evin Incir, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Alessandra Moretti, María Soraya Rodríguez Ramos, Bert-Jan Ruissen, Mick Wallace, Milan Zver
Namestniki (člen 209(7) Poslovnika), navzoči pri končnem glasovanju	Clare Daly, Mónica Silvana González, Miguel Urbán Crespo

POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V PRISTOJNEM ODBORU

54	+
ECR	Anna Fotyga, Bert-Jan Ruissen, Dominik Tarczyński, Witold Jan Waszczykowski
NI	Fabio Massimo Castaldo, Kinga Gál, Márton Gyöngyösi
ELS	Aleksander Aleksandrov Jordanov (Alexander Alexandrov Yordanov), Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Lukas Furlas (Loucas Furlas), Michael Gahler, Sunčana Glavak, Anja Haga, Sandra Kalniete, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Andrius Kubilius, David Lega, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko, Milan Zver
Renew Europe	Klemen Grošelj, Christophe Grudler, Bernard Guetta, Georgios Kircos (Georgios Kyrtos), María Soraya Rodríguez Ramos, Salima Yenbou
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Mónica Silvana González, Evin Incir, Pedro Marques, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Dimitris Papadakis (Demetris Papadakis), Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Elena Jončeva (Elena Yoncheva)
Levica	Clare Daly, Miguel Urbán Crespo, Mick Wallace
Verts/ALE	Jakop G. Dalunde, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

5	-
ECR	Hermann Tertsch, Charlie Weimers
ID	Jean-Lin Lacapelle, Bernhard Zimniok
NI	Kostas Papadakis

0	0

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani